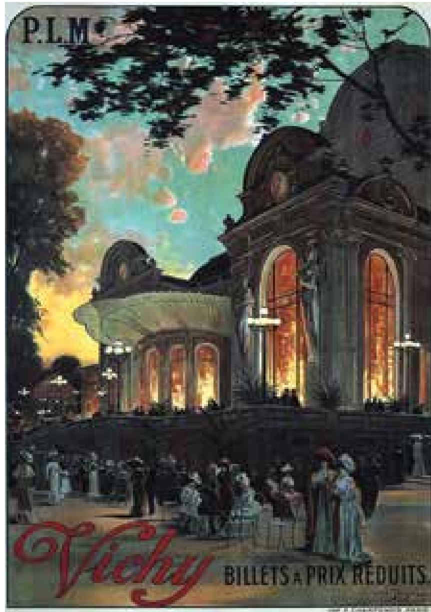

KAYIP SESLERİN İZİNDE
Emre Aracı

Vichy'de sonbaharın renkleri ve sesleri

Emre Aracı ile Fransa'nın tarihi kaplıcalar şehri Vichy'e, 1874'te Venezuela'da doğan, Güney Amerika'nın politik durumundan ötürü 1870'lerde ailesiyle birlikte Paris'e yerleşen besteci Reynaldo Hahn'ın izinde bir yolculuğa çıkmaya ne dersiniz?

Fransa'nın tarihi kaplıcalar şehri Vichy'e bir sonbahar yalnızlığında beni hayatımda ilk defa olarak besteci Reynaldo Hahn davet etti desem hiç yanlış olmaz. O hep göz alan yatay kış güneşi, pamuk helvası kızılına dönüşmüş bir hâlde fışkırdığı pembemsi tonlar içerisinden bir silüet çizgisindeki Paris semalarında giderek solan bir çiçek gibi rengini kaybettiği sırada, Bercy Garı'ndan gün batımı vakti 15 dakikalık bir rötarla kalkan trenimiz, yavaş yavaş ışıkları sönen bir sahnede, yoğunlaşan karanlık içerisinde gözden kaybolurcasına Auvergne Bölgesi'ne doğru yol alırken, Vichy'nin, çok zaman önceler, eski bir afişte tesadüfen görmüş olduğum, ressam Louis Tauzin'in fırçasından çıkma, Casino Tiyatrosu'nun benzer bir gün batımı saatindeki resmi gözümün önüne gelmişti. Belle Époque devrinin, büyük şapkalarında çiçekler açmış o zarif hanımları ya bir antrakt esnasında ya da bir temsil öncesinde, kalbinden alevler yükselen, III. Napolyon devrinden kalma görkemli tiyatronun terasında ve bahçesinde, gelecek günlerin tasasından uzak, sanki o temsiller hiç bitmeyecekmiş gibi promenad yaptıkları, oturup sohbet ettikleri, uzakta batan güneşin, belki de kendi devirlerinin güneşi olduğundan habersiz bir hâlde betimlenmiş oldukları ve sadece bir afiş için tasarlanmış olan o harikulâde tablo

Louis Tauzin'in fırçasından eski bir afişte Vichy'nin Casino Tiyatrosu

bir türlü gözümün önünden gitmiyordu. Üç saat süren yolculuğumuz esnasında üstelik trenimiz de kaybettiği zamanı yolda kapatmış ve Vichy'nin ıssız tren istasyonuna tam zamanında varmıştı. Kaybedilen zaman böylece yakalanmış ve dolayısıyla yol boyunca okuduğum Jean-Yves Tadié'nin biyografisinin kahramanı olan ve Hahn'ın da en yakın arkadaşı kabul edilen Marcel Proust, bana bu yolculuğumda da sanki yine bir yolunu bularak sembolik bir mesajla göz kırpar gibi olmuştu.

Vichy'nin en eski otellerinden olan ve sepya bir kartpostalını daha ilk gördüğüm anda bana Pera Palas'ı hatırlatan Aletti Palace Oteli idi. Vichy'nin çoğu bugün apartmana dönüşmüş onlarca eski grand oteli arasında, günümüze kadar hiç bozulmadan ulaşmayı başarmış, kapılarını ilk olarak 1912'de Thermal Palace olarak açmış ve daha sonra adını alacağı oteller zinciri sahibi Joseph Aletti'nin mülkiyetine geçmiş ve hâlâ da onun adıyla anılmaya devam eden, çoktan içleri tahnitlenmiş yaşıtlarının aksine, özgün dokusu hiç kaybolmamış bulunan, kristal avizeli

> Seneler sonra Strauss'un villası olduğu gibi korunarak Aletti Palace Oteli'ne bağlanmış, önündeki verandada ise otelin lokantası olmuştu. Vichy'de müzik, tarih ve gastronomi gerçekten de iç içe geçmişti.

Eski bir kartpostalda Aletti Palace Oteli (sağda Isaac Strauss'un evi)

Parc des Sources'da sonbahar (Fotoğraf: Emre Aracı)

resepsiyon salonlarından geçilerek ulaşılan yüksek tavanlı süit odalarıyla bu tarihi otelin ambiyansı, Reynaldo Hahn'ın davetine icabet için ziyaretçisine bundan daha anlamlı bir mekân sunamazdı. Üstelik yerleştirildiğim 501 numaralı odanın balkon kapısı tam da Vichy Operası'nın ve Parc des Sources'un manzarasına açılıyordu. Akşam vakti olmasına rağmen parkın kuşları da Tauzin'in tablosundaki o Belle Époque devri hanımları gibi hâlâ yoğun bir diyalog içerisindeydiler. Belki de her şeyden önce bu şehirde tabiatın yarattığı o doğal diyaloğa kulak verilmeliydi.

Vichy'nin tarihi Roma devrine kadar gidiyor. Buradaki şifalı suları keşfeden Romalılar Vicus Aquis Calidus adını verdikleri bir tedavi yerleşimi kurmuşlar. Allier Irmağı'nın kıyısında, Fransa'nın tam merkez bölgesinde bulunan bu yerleşim zaman içerisinde Vichy adını almış. 17. yüzyılda, Kral IV. Henry, Vichy'nin ilk modern hamamlarını inşa ettirmiş. Proust'un da elinden düşüremediği renkli mektuplarıyla bilinen ve Vichy'de 1676 ve

1677 yıllarında kalan Madam de Sévigné de buranın şifalı sularının müdavimleri arasında yer almış. Saray ve soyluların patronajını kazanan yerleşim, Kral XV. Louis'nin kızları Victoire ve Adélaide'ın ziyaretlerinin ardından, 1785'ten sonra ise giderek daha da gelişmeye başlamış. Napolyon Bonaparte'ın annesi Laetitia Bonaparte'ın 1799'da Vichy'e gelmesiyle Fransız İhtilali sonrası da itibarını perçinleyen bu ılıca yerleşimini küçük bir köyden "kaplıcalar şehrinin kraliçesi"ne çeviren ise ilk olarak 1861'de buraya gelerek -1865 yılı hariç- peş peşe beş yazını burada geçiren ve Paris şehrine de mimari anlamda damgasını vurduğu gibi, imarcılığıyla tanınan İmparator III. Napolyon olmuş. Zaten bugün ziyaretçiyi büyüleyen o dokunun özünü Vichy'nin ilk altın çağı olarak kabul edilen bu ikinci imparatorluk devrinin mimari estetiği oluşturmuş.

Fransız Strauss olarak da bilinen Isaac Strauss (Antoine Maurin'in çizimi)

III. Napolyon, kaplıcaların şifalı sularından faydalanmak için Vichy'e ilk olarak 1861'de geldiğinde kendisini ağırlamak için bulunan en uygun yegâne evin bir müzisyene ait olması ise son derece enteresan. Bu müzisyen tarihte Fransız Strauss olarak bilinen, valsler ve polkalar bestecisi ve orkestra şefi Isaac Strauss (1806-1888) idi. Ömer Eğecioğlu'nun *Müzisyen Strausslar ve Osmanlı Hanedanı* kitabında titizlikle anlattığı gibi Sultan Abdülmecid'e *Constantinople* polkasını ithaf eden ve notalarını Padişah'a hitaben yazdığı bir takdim mektubuyla birlikte Sadrazam Mustafa Reşit Paşa aracılığıyla 1849'da İstanbul'a ileten Strauss'un, altı sene öncesinde Sardunya'ya gitmek için tesadüfen 1843'te geçtiği Vichy'den ayrılmak üzereyken, onun şehirde kalarak konser ve baloları idare etmesini isteyen bir grup hanımın bavullarını saklaması üzerine kaplıcalar şehrinde kalmaya karar vererek, 20 sene boyunca her yaz burada düzenli bir şekilde konserler vermesine ve Vichy'i bir eğlence merkezi olarak Avrupa haritasına yerleştirmesine sebebiyet vermişti. Vichy seyahatime kadar doğrusu bu bağlantıların hiç farkında değildim ve vardığım o ilk akşam Aletti Palace Oteli'nin lokantasında elimde tuttuğum şehrin turistik haritasında Isaac Strauss'un villasını işaretli olarak gördüğüm zaman garsona villanın yerini sormuş ve *"Şu an oturduğunuz lokanta"* cevabını aldığımda ise kulaklarıma inanamamıştım. Seneler sonra Strauss'un villası olduğu gibi korunarak Aletti Palace Oteli'ne bağlanmış, önündeki veranda ise otelin lokantası olmuştu. Vichy'de müzik, tarih ve gastronomi gerçekten de iç içe geçmişti.

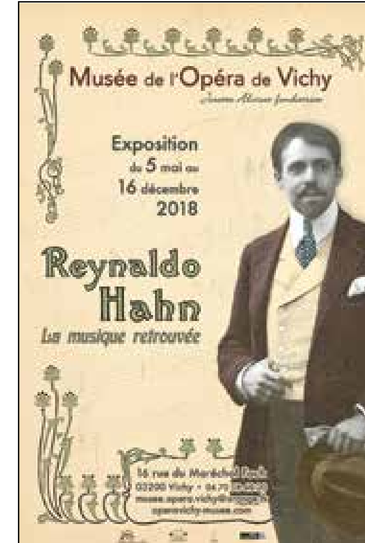

Vichy'nin imarını gerçekleştiren III. Napolyon (Ressam:Franz Xaver Winterhalter)

Tauzin'in resmettiği Casino Tiyatrosu da III. Napolyon'un Vichy'i Avrupa'nın kaplıcalar merkezi hâline getirme arzusunun bir uzantısı olarak, Casino de Vichy adı altında İngiliz mimar Charles Badger tarafından inşa edilmiş ve kapılarını 2 Temmuz 1865'te açmıştı. Zira çoğunluğu aristokrat ve soylu ziyaretçilerden oluşan bu şifalı suların müdavimleri akşam olunca da ruhlarını eğlenceye teslim etmek arzusundaydılar. Burada düzenli olarak konserler ve balolar verilmeye başlanmış ve aynı zamanda Parc de Sources olarak bilinen ve tiyatronun kuzeyinde yer alan simetrik park da tanzim edilmişti. Casino Tiyatrosu'nun parka bakan cephesinin girişini bugün de yerli yerlerinde durduğu gibi dört mevsimi anlatan dört karyatit süslemekteydi; buradaki verandanın Art Nouveau camekân tentesi ise 1907'de inşa edilmişti. 1901'de Vichy'nin uzun süredir kapasitesi yetersiz bulunan Casino Tiyatrosu'na kardeş olarak, 1400 kişi kapasiteli Art Nouveau mimarisinde, eski binaya yapışık, yepyeni bir opera binası daha eklendi. Günümüzün Vichy Operası işte mimar Charles le Coeur'ün inşa etmiş olduğu bu Belle Époque devri yapısından oluşmakta; III. Napolyon'un eski tiyatrosu ise artık kongre salonu olarak hizmet vermekte.

Napolyon devrinde inşa edilen Vichy'nin Casino Tiyatrosu (Fotoğraf: Emre Aracı)

"Reynaldo Hahn, la musique retrouvée" sergisinin afişi

Ertesi sabah otelimin hemen karşısındaki, dökme demirden taçlı yeşil fenerlerle süslü parkta, ferforje tenteli uzun yürüyüş yollarını kesen, cetvelle çizilmişçesine sıralanmış ağaçların derin perspektifinde, sonbaharın bakır tonlarından oluşan pastel renkleri arasında, yerlere saçılmış yapraklarda, büyük şapkalarında çiçekler açmış o zarif hanımları görür gibi oluyordum. Ancak bütün o kahkahalar, neşeli eğlenceler, yerini sanki büyük bir hüzne bırakmış gibiydi. Mevsim dışı gelmiş olduğum için bu ıssız şehirde hiç kimseler yoktu; değişmemiş olan bir dekora, oyuncuları terk etmiş bir sahneye bakar gibi bakıyordum.

Vichy'nin 1901'de açılan Art Nouveau operası (Fotoğraf: Emre Aracı)

Esasında bütün bir şehir sanki bir buçuk asırdır hiç mi hiç değişmemiş bir opera dekoru havasında donup kalmıştı, çünkü elimdeki eski kartpostalları çevremdeki bina cephelerine tuttukça hepsinin de yerli yerinde durduğunu görüyordum. Sadece II. Dünya Savaşı sonrasında kimi caddelerin adları değişmişti. Bir tarafta Venedik'ten çıkma bir palazzo, diğer bir tarafta altın mozaiklerle bezeli kubbesiyle bir Şark sarayı, ya da İsviçre'den kopup gelmiş yol boyu dizili şaleler, İngiliz evleri, Alman villaları, Flaman kaleleri, Art Nouveau köşkler, Gotik evler; hepsi de eski sahiplerini beklercesine öylece karşımda duruyorlardı.

Mimarisini ve tabiatını hiç bilmediğim Vichy'e, şehrin opera müzesinde 16 Aralık'a kadar devam eden "Reynaldo Hahn, la musique retrouvée" sergisini gezmek için gelmiştim, ama hiç beklemediğim bir şekilde böylesine lirik bir şehrin ruhunda kendime bir ruh arkadaşı bulmuştum. Üstelik daha Vichy'e vardığım ilk andan itibaren Reynaldo Hahn'ın Belle Époque müziğinin "yeniden keşfedilmesi" için sadece opera müzesiyle değil, bütün bir şehir olarak bundan daha uygun bir yer olamayacağını hemen hissetmiştim. Onun yazdığı müzik sanki donup kalmış bu şehrin mimarisinin notalara dökülmüş bir yansıması gibi gelmişti bana ve bilhassa o çok sevdiğim *À Chloris* şarkısını Vichy'nin solmuş sonbahar yapraklarına bakarak dinlerken karşımdaki doğal tablonun son fırça rötuşunun da yerli yerine yerleşmiş olduğunu görür gibi oluyordum. Mükemmel bir pastiş ustası olan Hahn'ın Johann Sebastian Bach'ın 3. Orkestra Süiti'nin (zamanında İstanbul'da da konserler vermiş olan Alman kemancı August Wilhelmj'in aranjmanı olarak *Air on the G String* adı altında popülerlik kazanan) ikinci, *Air* bölümündeki *basso continuo*'da duyulan meşhur teması üzerine kendi melodisini ekleyerek, Fransız Barok şair Théophile de Viau'nun sözlerine yarattığı bu şarkı gerçekten de bir Vichy sonbaharının müziği olmalıydı.

Reynaldo Hahn'ın radyosu
(Fotoğraf: Emre Aracı)

Reynaldo Hahn 1874'te Venezuela'nın başkenti Caracas'ta, baba tarafından Alman Musevi kökenli, anne tarafından ise İspanyol Katolik asıllı bir aileye doğmuştu. Ancak, Güney Amerika'nın politik durumundan ötürü 1870'lerde ailesiyle birlikte Paris'e yerleşmiş, küçük yaşta müziğe karşı gösterdiği doğal kabiliyetinden ötürü "harika çocuk" olarak Paris Konservatuvarı'na kabul edilmişti. Daha altı yaşındayken Napolyon Bonaparte'ın yeğeni Prenses Mathilde-Démidoff'un salonunda konser veren ve sekiz yaşında ilk şarkılarını bestelemeye başlayan Hahn, Jules Massenet, Charles Gounod ve Camille Saint-Saëns'ın da öğrencisi olacaktı. Konservatuvar arkadaşları arasında ise Alfred Cortot ve Maurice Ravel gibi isimler göze çarpıyordu. 1888'de Victor Hugo'nun şiiri üzerine bestelediği "Si mes vers avaient des ailes" şarkısı Le Figaro tarafından yayımlanıp büyük beğeni kazanınca Hahn'ın bir şarkı bestecisi olarak kariyerini ortaya koyacağı da anlaşılmış oluyordu. Dalgalı piyano akompanyeleri, aşırı derecede lirik bir melodik yapı ve derin bir hissiyat, onun bu narin Belle Époque şarkılarının özünü oluşturuyordu. *"Hayatımda başardığım her şey Reynaldo Hahn sayesinde olmuştur"* diye yazan Marcel Proust'la 1894'te başlayan arkadaşlığı kariyerlerinin başında olan bu iki yaratıcı insan için de önemli bir dönüm noktası olacaktı. Zira Proust, sonradan yarım bırakacağı ve ileride yapacağı alıntılarla *Kayıp Zamanın İzinde*'nin özünü oluşturacak olan *Jean Santeuil* romanını da Hahn'la başlayan bu kıymetli arkadaşlığının neticesinde kaleme alacaktı. Nitekim yarım kalan romandaki Henri de Réveillon karakteri, bestecinin adının ve soyadının baş harflerinin ters kullanılmasıyla Proust'un bu çok sevdiği arkadaşına eserinde gizli bir göndermeydi aynı zamanda. Dolayısıyla Hahn'ın dünyasına Vichy'de yapılan bu yolculuk aynı zamanda Proust'un dünyasına da atılmış bir adım gibiydi.

Hahn'ın da imzasının bulunduğu Pleyel marka kuyruklu piyano (Fotoğraf: Emre Aracı)

Frederico de'nun Reynaldo Hahn portresi

Çalışma masası başında Reynaldo Hahn

Vichy Operası'nın küçük müzesinin kapısından içeri adım attığım andan itibaren zaten kendimi Reynaldo Hahn'la buluşmuş gibi hissetmiştim. Müze müdürü Fabien Noble'un samimi ve güler yüzlü karşılamasının ardından, içeri girdiğimde sesi kulağıma gelen eski bir radyoda, 1909'da yapılmış, hışırtılı bir taş plak kaydında, Paul Verlaine'in *Green* şiirinin kelimeleri arkasında yatan o duygularını çok iyi kavramış olduğu mısraları üzerine yazdığı *Offrande* şarkısını Hahn kendi sesiyle söylüyordu. Üstelik bir radyodan ziyade dört ayağı üzerinde duran bir dolaba benzeyen bu eski cihaz Hahn'ın kendisine aitti, çünkü bu sergiyi anlamlı kılan, teşhir

Hahn'ın müziğini bestelediği saat (Musée de l'Opéra de Vichy)

edilen matbu ve el yazması nota, mektup, kitap ve fotoğraf kadar besteciye ait ve bugün yeğeni Eva de Vengohechea'nın koleksiyonunda bulunan orijinal mobilyaların da burada yer alıyor oluşu idi. Unutulup giden, kaybolan bir yaşam, Jean-Yves Patte'ın küratörlüğünde, belgelerle olduğu kadar, objelerle de bu sergide yeniden bir araya getirilerek hayata geri döndürülmüş oluyordu. Nitekim Hahn'ın siyah beyaz fotoğraflarında gördüğüm, Paris'teki dairesinin bir köşesinde duran o eski yazı masası, müzede yeniden canlandırılan mizansende karşımda aynen duruyordu.

Esasında o müzede neler karşımda durmuyordu ki: yedi yaşında, uzun bukle saçlarıyla bestecinin bir çocukluk fotoğrafı, yanı başında benzer bir fotoğrafın kapağında yer aldığı, 1883 yılında basılan, anne ve babasına ithaf ettiği, Prenses Mathilde'e imzaladığı, sekiz yaşında kaleme aldığı ilk bestelerinden *L'inspiration* valsinin notası. Az ötesinde üç aylık Reynaldo'nun saçından bir tutam ve yanında piyanoda ilk maharetlerini göstermeye başlayan bu deha çocuğun sağ elinin alçı kalıptan çıkartılmış bir kopyası. Eski aile fotoğrafları arasında Jules Massenet'nin 1890'da öğrencisine imzalamış olduğu ve üzerine kendisine inandığını yazdığı fotoğrafı. Paris'teki Heugel Yayınevi'nde bir zamanlar duran 1878 yapımı Pleyel marka kuyruklu bir piyano ve yayınevi ziyaretlerinde bu piyanoyu çalan besteciler Léo Delibes, Jules Massenet ve Ignace Paderewski arasında Hahn'ın da imzası. Yakın arkadaşı ve onunla olan anılarını kaleme aldığı Sarah Bernhardt'la ilgili bir bölüm ve tabii Marcel Proust'la olan arkadaşlığına ayrılmış özel bir oda; içinde Madelein Lemaire'in resimleriyle birlikte Hahn'ın dört piyano parçasının da yer aldığı Proust'un ilk kitabı *Les plaisirs et les jours*'un orijinal bir kopyası ve birlikte Beg-Meil'e yapmış oldukları seyahati bana hatırlatan tek tük mektuplar. Öte tarafta, her zaman şık giyinen Hahn'ın smokini, dairesinden çıkma eski telefonu, adres defteri ve duvarda asılı duran din donlu çalışır bir saat. Bana dedemin saatini hatırlatan bu sarkaçlı antika duvar saatinin özelliği ise din donunun melodisinin Hahn tarafından bestelenmiş olmasıydı; kayıp zamanın izinde giden bir yazarın arkadaşı da zamanın her çeyreğinde giderek uzayan bir melodinin duyulan saat vuruşlarını bestelemişti anlaşılan ve sol minörden tınlayan o saatin sesi dahi hüzünlüydü esasında. "Westminster" vuruşu değil, "Hahn" vuruşuydu bu melodi.

İstanbul'a da 1906'da gelmiş olan ve hatta Andante'de çıkan önceki birkaç yazımda bu seyahatine de değinmiş olduğum Hahn, 1909'da Fransız vatandaşlığına geçmişti. I. Dünya Savaşı patlak verdiğinde aslen Venezuela doğumlu olmasına rağmen Fransa için çarpışmaktan kaçınmamış ve Fransız ordusuna yazılarak rütbesiz er olarak cephede savaşmıştı. Hatta bu zaman içerisinde Robert Louis Stevenson'un şiirleri üzerine bir dizi şarkı dahi bestelemeyi başarmıştı. Ancak savaş bitiminde hayat normale dönmüş gibi gözükse de Hahn'ın eserlerinde ruh

Vichy Parkı'nda Art Nouveau bando sahnesi (Fotoğraf: Emre Aracı)

bulan o parıltılı Belle Époque devri artık çoktan tarihe gömülmüştü. Besteci ise çok sevdiği Mozart üzerine yoğunlaşarak Salzburg Festivali'nde bir süre onun operalarını idare etmiş, 1920'li ve 30'lu yıllarda da Cannes'daki Casino Operası'nın sanat direktörlüğü görevini üstlenmişti. O dönem Vichy'e de gelen Reynaldo Hahn, 22 Ağustos 1934 akşamı Vichy Operası'nda *Saraydan Kız Kaçırma* operasını da idare etmişti. Üstelik o yıllarda Vichy kaplıcalarının müdavimleri arasında Osmanlı sarayından sürgün edilen hanedan mensupları da bulunmaktaydı. Sultan V. Murad'ın üçüncü kuşak torunu Ali Vâsıb Efendi seneler sonra hatıratında o günleri şöyle hatırlayacaktı: "Amcam Fuad Efendi her sene Vichy'de karaciğer kürü yapmak mutadı olduğundan o yaz da gidecek idi. Ben de gidip bir kür yapmağı düşünmüştüm ve birlikte olmağı kararlaştırmıştık.
Üç hafta kadar Paris'te kaldıktan sonra trenle Vichy'e gittim; amcam ise Nice'ten otomobiliyle geldi. Doktordan randevu aldık ve muayeneden sonra bana da Vichy'de üç hafta kür için yapılacak tertibi yazdı; ertesi günü küre başlayacaktım. Tam o sırada harb-ı umumi alametleri baş gösterdi." (*Bir Şhezadenin Hâtırâtı*, YKY,

Vichy Operası'nın içi (Fotoğraf: Emre Aracı)

2004, s. 325)

II. Dünya Savaşı ile birlikte Vichy 1930'lu yıllardaki ikinci altın çağının da sonuna gelmiş oluyordu. Naziler Paris'i işgal etmek üzereyken Hahn ise Musevi olduğu için canı pahasına Fransa'dan kaçarak Monte Carlo'ya sığınmayı ve savaş yıllarını burada geçirmeyi başarmıştı. General Philippe Pétain'in idaresinde Almanya'ya bağımlı olarak kurulan yeni Fransa Hükumeti'nin deklarasyonunun Vichy Operası'nda imzalanmış olması ise talihin garip bir oyunu gibiydi. Zaten Almanya'ya sadık bu yeni Fransız devleti tarihe "Vichy Hükümeti" olarak geçecekti. Savaş sonrasında Reynaldo Hahn, Paris Operası'nın direktörlüğüne getirilmişti. Ancak iki sene sonra, yaşamış olduğu bütün o savaş badirelerinin ardından Hahn 1947'de, 72 yaşında hayata vefat edecek ve o duygulu şarkıları da yeniden hayat buluncaya kadar kendisiyle birlikte yavaş yavaş unutulup gidecekti.

Vichy'de bulunduğum hafta sonunun I. Dünya Savaşı'nın sona erişinin 100. yıl dönümüne denk düşmüş olmasından ötürü 11 Kasım Pazar günü gerçekleşen anma törenlerinde şehrin sonbahar hüznü farklı bir hüzne dönüşürken, Fransız bayraklarının mavi, beyaz ve kırmızı tonlarıyla birlikte, tüylü şapkalı, apoletli Saint Cyr Okulu askerinin renkli merasim üniforması da o pastel tonlara beklenmedik bir canlılık katmıştı. Şehir meydanındaki savaş anıtında toplanmış olan şehrin çeşitli okullarından gelen küçük öğrenciler ise hep bir ağızdan Beethoven'ın 9. Senfonisi'nden Schiller'in "An die Freude"sini Fransızca olarak söylüyorlardı. Paul Boese'in "Affetmek geçmişi geri getirmez, ama geleceğin önünü açar" sözünün canlı bir manzarası gibiydi o tören. Aynı günün öğleden sonrasında, genç ve dinamik şef Daniele Rustioni idaresindeki Lyon Operası'nın altından bir tapınak havasındaki Vichy Opera Binası'nda sunduğu Verdi'nin *Nabucco* operasının konser versiyonunda ise sıra üçüncü perdedeki *"Va Pansiero"* korosuna gelince bütün bir salonun, günün anlamından dolayı, bir anda ayağa kalkması bana bu şehrin sanattaki o geçmiş altın çağlarının, anlık da olsa, geri dönmüş olduğu hissini vermişti.

Bu Belle Époque şehrinde geçen kısa bir hafta sonunda görüp hissettiklerimden anlamıştım ki Vichy'nin suyu kadar, havasının da insan ruhu üzerinde iyileştirici etkileri vardı. Uzun bir yolculuğun ardından trenle İngiltere'ye geri dönüp de o akşam eve girer girmez radyomu açtığımda ise *À Chloris* çalıyor ve nostaljik radyomun dijital ekranında Reynaldo Hahn'ın adı yazıyordu. İlk defa Vichy'de kulağıma gelen *Offrande*'ında sesini duyduğum Hahn o eşsiz şarkısında duygularını ölümsüzleştirirken esasında hepimizin içimizde hissettiğimiz, ama belki de ifade edemediğimiz duygularımızı ölümsüzleştirmiş oluyordu. Vichy'deki sonbahar renkleri ve seslerinde belki de en çok bu gerçeği görerek teselli bulmuş ve radyo frekansları üzerinden dahi sağlamasını yapmıştım...

Emre Aracı'nın Andante'deki geçmiş yazılarının tamamına www.emrearaci.weebly.com adresinden ulaşabilirsiniz.